

НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО
КВАЛІФІКАЦІЙ

Національна
команда експертів
HERE Team Ukraine

ПОБУДОВА ТА ОПИС ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

РАШКЕВИЧ Юрій Михайлович

доктор технічних наук, професор

Національне Агентство Кваліфікацій

Національна команда експертів із реформування вищої освіти України

Методологія побудови освітньої програми

Методологія побудови освітньої програми

1. Визначення потреби та потенціалу програми
2. Визначення профілю та ключових компетентностей
3. Формулювання програмних результатів навчання
4. Вирішення питання щодо модуляризації освітньої програми
5. Визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного модуля
6. Визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання
7. Перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей
8. Розроблення освітньої програми та її структурних одиниць
9. Перевірка збалансованості та реалістичності програми
10. Моніторинг та удосконалення програми в процесі її реалізації

Методологія побудови освітньої програми

1. Визначення потреби та потенціалу програми

- провести консультації із зацікавленими сторонами (потенційними студентами, науковцями, потенційними роботодавцями), щоби перевірити, чи є потреба в даній програмі,
- вирішити чи запропонована програма відповідає встановленим або новим професійним вимогам,
- чи цілі програми відповідають стратегії розвитку університету.

2. Визначення профілю та ключових компетентностей

- визначити основні дисципліни/предметні області, що формують основу освітньої програми,
- визначити орієнтацію та вказати тип програми: загальна чи спеціалізована,
- визначити та описати потенційні галузі та сектори, де випускники зможуть знайти місце роботи
- визначити та описати внесок програми для розвитку особистого та громадянського рівня культури
- визначити ключові програмні компетентності, розподіливши їх на загальні та спеціальні компетентності, найбільш відповідні для запропонованої програми.

3. Формулювання програмних результатів навчання

- сформулювати програмні результати навчання відповідно до ключових програмних компетентностей.

4. Вирішення питання щодо модуляризації освітньої програми

- Вирішити, чи кожна одиниця програми повинна мати кратний кредитний вимір (наприклад, 5-10-15), або довільний вимір, що відповідає реальному навчальному навантаженню,
- присвоїти ЄКТС кредити кожній одиниці освітньої програми, за умови, що одному семестру відповідає 30 ЄКТС кредитів, а звичайному навчальному року – 60 ЄКТС кредитів. 1 ЄКТС кредит відповідає 30 годинам загального навчального навантаження студента.

5. Визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного модуля

- вибрати загальні та спеціальні компетентності, які слід сформулювати та покращити в кожному модулі,
- сформулювати результати навчання для кожної компетентності, які слід розвинути в даній структурній одиниці освітньої програми.

6. Визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання

- погодити спосіб якнайкращого розвитку та оцінювання компетентностей та досягнення бажаних результатів навчання,
- передбачити різноманітні підходи до навчання, викладання та оцінювання.

7. Перевірка охоплення загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей

- перевірити розвиток загальних та спеціальних компетентностей,
- перевірити, чи всі програмні загальні та спеціальні компетентності покриваються компонентами освітньої програми.

8. Розроблення освітньої програми та її структурних одиниць

- підготувати опис програми та описи її структурних одиниць на основі профілю, ключових програмних компетентностей, програмних результатів навчання, розподілу кредитів, визначених підходів до навчання та оцінювання.

9. Перевірка збалансованості та реалістичності програми

- перевірте, чи завершена програма збалансована, тобто - чи прикладені зусилля вартують компетентностей, які мають бути досягнуті,
- перевірте, чи кредити присвоєні раціонально, чи студенти здатні завершити окремі дисципліни та всю освітню програму, вклавшись у визначений час.

10. Моніторинг та удосконалення програми в процесі її реалізації

- реалізуйте освітню програму та її компоненти відповідно до чіткої структури та прозорого плану впровадження,
- виконуйте моніторинг програми та її компонентів шляхом опитування студентів та працівників з метою оцінювання викладання, навчання та оцінювання,
- рекомендовано використовувати контрольний перелік запитань Tuning для оцінки навчального плану.
- використовуйте системи зворотного та прямого зв'язку для аналізу результатів оцінювання та очікуваних розробок в предметній галузі з врахуванням потреб суспільства та наукового середовища.
- використовуйте отриману інформацію для удосконалення програми в цілому та її компонентів.

Самоаналіз освітньої програми

Запитання щодо профілю програми:

- Чи чітко і повністю зазначено потребу в новій програмі та її потенціал?
- Чи є метою створення нової програми задовольнити встановлені або нові професійні і/чи соціальні вимоги?
- Чи проходило консультування із зацікавленими сторонами? Чи вони визначили потребу для нової програми?
- Чи був вибраний відповідний підхід під час консультацій? Чи були вибрані відповідні групи для консультацій щодо нової програми?
- Чи чіткими є визначення профілю програми, цільових груп, на які програма спрямована, її місце в національному та міжнародному просторі?
- Чи є очевидним, що програма буде відповідно визнана в контексті майбутнього працевлаштування? Чи вона належить до конкретного професійного чи соціального контексту?
- Чи нова програма є науково цікавою для працівників та студентів?
- Чи є розуміння освітянського контексту, в якому нова програма буде реалізована?

Самоаналіз освітньої програми

Запитання щодо результатів навчання:

- Чи чітко і правильно були визначені результати навчання на рівні всієї програми та окремих її компонентів?
- Чи будуть вони відображені у заданому профілі програми? Чи правильно вони розподілені між різними частинами програми?
- Чи результати навчання можна чітко виміряти?
- Чи гарантується прогрес та послідовний розвиток програми в цілому та її окремих модулів?
- Чи результати навчання сформульовані в рамках фахових (предметно-специфічних) та загальних компетентностей, до яких входить знання, розуміння, уміння та навички, здатності та цінності?
- Що є гарантією того, що результати навчання будуть зрозумілі та відповідно визнані в ЄПВО та за його межами?

Самоаналіз освітньої програми

Запитання щодо компетентностей:

- Чи загальні і фахові компетентності, які студент повинен набути в процесі навчання, є чітко визначеними і відповідно сформульованими?
- Чи відповідає рівень компетентностей задекларованому рівню освітньої програми?
- Чи гарантується послідовний розвиток компетентностей по ходу реалізації програми?
- Як можна оцінити набуті компетентності, чи наявна методологія оцінювання компетентностей для вказаних результатів навчання?
- Чи чітко описані підходи до викладання та навчання з метою розвитку визначених компетентностей, які докази того, що результат буде досягнуто?
- Чи є визначені у освітній програмі компетентності порівняльними і сумісними із загальноприйнятими європейськими точками прив'язки для даної предметної області?

Самоаналіз освітньої програми

Запитання щодо рівня програми:

- Чи брався до уваги початковий рівень вступників при визначенні для них навчальних потреб?
- Чи відповідає рівень результатів навчання та компетентностей вимогам даного циклу, передбачених європейською та національною Рамками кваліфікацій?
- Якщо передбачені підрівні програми, то чи вони описані мовою результатів навчання?
- Чи рівні описуються в термінах:
 - набуття знань, розуміння, уміння, навиків та здатностей;
 - застосування знань, розуміння, уміння, навиків та здатностей на практиці;
 - прийняття рішень;
 - комунікативних знань та розумінь;
 - здатності для продовження навчання?

Самоаналіз освітньої програми

Запитання щодо кредитів та навантаження:

- Чи базується освітня програма на ЄКТС? Чи відповідає вона основним властивостям ЄКТС?
- Чи призначені кредити в програмі? Як гарантується правильність такого розподілу?
- Як пов'язані кредити з результатами навчання в цій програмі?
- Як перевіряється відповідність між навчальним навантаженням студента та розподілом кредитів?
- Як гарантується збалансованість навантаження студента під час кожного навчального періоду в сенсі навчання, викладання та оцінювання? Яким чином включають студентів у цей процес?
- Які використовуються механізми для перевірки відповідності призначених кредитів обсягам навчальної діяльності студента (навчання, викладання, оцінювання).
- Чи інформація про дану освітню програму міститься в Інформаційному пакеті ЄКТС університету?
- Як забезпечується мобільність студентів в програмі?
- Яким чином студентів інформують про мобільність?
- Як використовують основні документи ЄКТС для мобільності?
- Хто є відповідальним за процеси визнання, якими є процедури?

Самоаналіз освітньої програми

Запитання щодо наявних ресурсів:

- Як гарантується наявність офіційного затвердження освітньої програми та необхідних для її реалізації ресурсів?
- Чи гарантується наявність кадрового забезпечення для реалізації програми, чи потребує програма залучення викладачів з-поза меж даного факультету/університету?
- Чи передбачається підвищення кваліфікації викладацького складу у зв'язку із новим підходом до створення та реалізації нової програми, в першу чергу – новими підходами до викладання, навчання та оцінювання?
- Яким чином програма буде забезпечена необхідними для її успішної реалізації структурними, фінансовими, інформаційними, технічними засобами?
- Чи є гарантовані місця практики для студентів?

Аналіз ходу виконання освітньої програми

- Як здійснюється моніторинг якості виконання програми та її окремих складових?
- Як здійснюється моніторинг якості персоналу та його мотивація до виконання програми?
- Чи є на факультеті/навчальному закладі система оцінювання якості, чи відповідає вона європейським стандартам та рекомендаціям з внутрішнього забезпечення якості?
- Чи відповідає вимогам програми якість навчальних класів та обладнання?
- Як перевіряється вхідний рівень потенційних студентів?
- Як здійснюється моніторинг успішності студентів з точки зору досягнутих результатів навчання та компетентностей, чи відповідає реальне навчальне навантаження студентів задекларованому кредитному виміру окремих модулів/навчальних дисциплін та освітньої програми в цілому?
- Як відслідковується працевлаштування випускників? Чи є база даних випускників?

Аналіз ходу виконання освітньої програми

- Чи збирається та аналізується інформація про рівень задоволеності випускників даною програмою?
- Як організовано систему підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу?
- Яким чином відбувається перегляд та оновлення освітньої програми?
- Як гарантується життєздатність програми, відповідальність за підтримку та оновлення програми відповідними органами?
- Як організовано і забезпечується оновлення інформації, що стосується даної програми?
- Яким чином забезпечується адекватність системи підтримки студентів, консультування та наставництва?
- Чи видається студентам автоматично та безоплатно Додаток до диплома європейського зразка?

Опис освітньої програми

Опис освітньої програми

Основні користувачі:

- абітурієнти, студенти, випускники;
- викладачі;
- працедавці;
- акредитаційні інституції.

Використання для:

- внутрішнього забезпечення якості;
- міжнародного визнання;
- академічної мобільності;
- подвійних та спільних дипломів;
- міжуніверситетської співпраці.

Опис освітньої програми (каталог курсів)

- присудження кваліфікацій;
- тривалість програми, кількість кредитів;
- рівень кваліфікації відповідно до НРК та ЄРК;
- галузь знань за національною класифікацією освіти та МСКО (ISCED-F);
- особливі умови прийому (якщо доречно);
- механізми визнання попереднього навчання;
- вимоги щодо завершення програми;
- профіль програми;
- програмні результати навчання;
- структурно-логічна схема освітньої програми з кредитами ЄКТС;
- форма навчання, правила екзаменування та шкала оцінювання;
- обов'язкові чи вибіркові вікна мобільності (якщо доречно);
- практика/стажування (якщо доречно);
- навчання на робочому місці/стажування;
- директор освітньої програми або особа з еквівалентною відповідальністю;
- професійні профілі випускників;
- доступ до подальшого навчання.

Опис освітньої програми (додаток до диплому)

II. Інформація про здобуту кваліфікацію

1. Кваліфікація випускника: ступінь вищої освіти, спеціальність (за необхідності – спеціалізація, освітня програма, професійна кваліфікація.
2. Галузь знань
3. Найменування і статус навчального закладу (наукової установи), який реалізовував освітню програму та присвоїв кваліфікацію
4. Мова(и) навчання

III. Інформація про рівень кваліфікації за НРК

1. Рівень кваліфікації.
2. Офіційна тривалість програми.
3. Вимоги до вступу.

IV. Інформація про зміст та результати навчання.

1. Форма навчання.
2. Вимоги освітньої програми та результати навчання за нею.
3. Детальні відомості про освітні компоненти та результати навчання за кожним з них (за необхідності), кредити ЄКТС, оцінки тощо.
4. Схема оцінювання, довідник з розподілу оцінок.
5. Загальна класифікація присвоєної кваліфікації.

Опис освітньої програми (додаток до диплому)

V. Інформація про академічні та професійні права.

1. Академічні права.
2. Професійні права.

VI. Додаткова інформація.

1. Найменування всіх вищих навчальних закладів (наукових установ) (відокремлених структурних підрозділів вищих навчальних закладів), у яких здобувалася кваліфікація (у тому числі навчальні заклади, в яких здобувач вищої освіти вивчав окремі дисципліни за програмами академічної мобільності). Строки навчання в кожному з них.
2. Інформація про атестацію.
3. Контактна інформація вищого навчального закладу (наукової установи) (у тому числі гарант освітньої програми).
4. Інформація про попередній документ про освіту.
5. Інформація про визнання іноземних документів про освіту.

Опис освітньої програми (CoRe 2)

CoRe 2 project – “Competences in Recognition and Education 2”

www.core-project.eu

Проект CoRe 2 опрацьований експертами ENIC/NARIC протягом 2008-2010 років як розвиток ідей проекту TUNING щодо компетентнісного підходу в побудові навчальних програм, а також проекту CoRe 1, в якому досліджувалася роль профілю програми (Degree Profile) як інструменту, який, поряд із Дипломом, Академічною довідкою та Додатком до диплому, сприятиме кращому розумінню кваліфікацій та полегшуватиме їх визнання.

Опис освітньої програми (CoRe 2)

Профіль програми є коротким (обсягом 2 сторінки), його основне призначення – виразити найбільш суттєву інформацію про навчальну програму. Він визначає місце програми на академічній карті, або в тематиці наукових досліджень.

Профіль програми визначає предметну область, до якої належить дана навчальна програма, її рівень (перший, другий, третій цикли) та специфічні особливості даної програми, які відрізняють її від інших подібних програм.

Профіль програми може бути самодостатнім документом (наприклад, в інформаційному пакеті університету), або частиною Додатку до диплома (пункт 4.2).

Структура профілю програми

Загальна інформація (титул програми)

A. Ціль навчальної програми.

B. Характеристика програми.

C. Придатність до працевлаштування та подальшого навчання.

D. Стиль викладання.

E. Програмні компетентності.

F. Програмні результати навчання.

Опис освітньої програми (CoRe 2)

Загальна інформація (титул програми)

1. *Повна назва кваліфікації на мові оригіналу.* Доцільно включити назву кваліфікації англійською мовою (бажано – офіційний переклад). Треба переконатися, що вказана назва є такою ж, як в дипломі, Додатку до диплому, в акредитаційній інституції.
2. *Офіційна назва програми.* Зауваження – див. вище.
3. *Тип диплому та обсяг програми.* Приклади типів – одиничний, подвійний, спільний. Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та/або в кількості років навчання.
4. *Навчальний заклад.* Офіційна назва навчального закладу(ів), який(і) присуджує(ють) кваліфікацію. У випадку спільних дипломів вказуються усі навчальні заклади (назва, країна, виш-координатор).
5. *Акредитаційна організація.*
6. *Період ведення.* Вказується рік акредитації чи інституційної перевірки.
7. *Цикл/рівень.* Вказуються цикли/рівні програми в трьох Рамках: QF for ENEA, EQF та національній.

Опис освітньої програми (CoRe 2)

А. Ціль навчальної програми

Коротка (у двох реченнях) ціль навчальної програми, коротке резюме.

В. Характеристика програми

- 1. Предметна область (дисципліна).* Якщо програма є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується відсоток основних компонент.
- 2. Основний фокус програми та спеціалізації.* Наприклад: загальна освіта в предметній області, спеціалізації на вищих рівнях.
- 3. Орієнтація програми.* Наприклад: теоретична, професійна, наукова, прикладна тощо.
- 4. Особливості та відмінності.* Вказуються особливості програми, які відрізняють її від інших подібних програм (необхідність практики, стажування за кордоном, іноземна мова викладання тощо)

Опис освітньої програми (CoRe 2)

С. Придатність до працевлаштування та подальшого навчання

1. *Придатність до працевлаштування.* Коротко вказуються основні посади, місця праці, професійні можливості, доступ до професійної або державної акредитації тощо. У випадку регульованих професій вказується відповідний титул та права із ним пов'язані. Бажана посилка на відповідну правову базу.
2. *Подальше навчання.* Вказуються усі можливості для продовження навчання на вищому рівні.

Д. Стиль викладання

1. *Підходи до викладання та навчання.* Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. Наприклад: студенто-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо.
2. *Методи оцінювання.* Наприклад: усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, проектна робота тощо.

Опис освітньої програми (CoRe 2)

Е. Програмні компетентності

1. *Загальні компетентності.* Подається перелік загальних компетентностей.
2. *Спеціальні компетентності.* Подається перелік спеціальних компетентностей.

В секції Е рекомендується вказувати від 8 до 15 компетентностей загалом. Бажано навести коментар кожної із компетентностей. Можлива додаткова внутрішня класифікація компетентностей (особливо спеціальних в залежності від спеціалізації).

Е. Програмні результати навчання

Наводиться перелік основних Програмних результатів навчання (рекомендована кількість – від 15 до 20).

При формулюванні Програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в проекті Тюнінг (TUNING).

Структура опису

1. Титульний лист, лист погоджень, автори програми.
2. Загальний опис освітньої програми (*за необхідності*).
3. Розділ 1. Профіль освітньої програми.
4. Розділ 2. Перелік компонент освітньо-професійної/ освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність.
5. Розділ 3. Форма атестації здобувачів вищої освіти.
6. Розділ 4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми.
7. Розділ 5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання компонентами освітньої програми.

Розділ 1. Профіль ОП

1 – Загальна інформація

Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми. Якщо за результатами успішного виконання ОП вищий навчальний заклад освіти має право присвоювати професійну(і) кваліфікацію(і), то подається її назва (перелік назв) та вказуються процедури їх присвоєння.
Офіційна назва освітньої програми	
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплому – одиничний, подвійний, спільний. Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та роках. Приклад: Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1,5 роки
Наявність акредитації	Подається інформація про акредитацію ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказується: - назва організації, яка надала акредитацію даній програмі; - країна, де ця організація розташована; - період акредитації

1 – Загальна інформація (продовження)

Цикл/рівень	Приклад: НРК України – 7 рівень, FQ-ЕНЕА – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на дану ОП. Приклад: Наявність ступеня бакалавра
Мова(и) викладання	
Термін дії освітньої програми	Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Вказується адреса сторінки даної освітньої програми в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів закладу вищої освіти.

2 – Мета освітньої програми

Чітко та коротко формулювання (в одному - двох реченнях)

3 - Характеристика освітньої програми

Офіційна назва освітньої програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))

Зауваження: Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується - перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП.
Якщо ОП є спеціалізованою (формальна спеціалізація в рамках спеціальності із відображенням цього в документі про вищу освіту), то вона повинна бути зареєстрована в НАЗЯВО.

Орієнтація освітньої програми

Освітньо-професійна (для молодшого бакалавра, бакалавра, магістра);
Освітньо-наукова (магістра, доктора філософії)
Відповідно до МСКО освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію. Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації

Загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/ спеціальності
Ключові слова

Особливості програми

Наприклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо.
Також можуть вказуватися узгодженість даної ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає ЗВО (автономія)

4 – Придатність випусників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування	Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за ДКП) Можливості професійної сертифікації
Подальше навчання	Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні.

5 – Викладання та оцінювання

Викладання та навчання	Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. Наприклад: студентсько-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо.
Оцінювання	Наприклад: усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, проектна робота тощо.

6 – Програмні компетентності

Інтегральна компетентність	Формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми вибирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проекту Тьюнінг.</p> <p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені вищим навчальним закладом <p>Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 8–12 загальних компетентностей, які в основному вибираються з переліку проекту Тьюнінг.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендуються використовувати міжнародні зразки (проект Тьюнінг, стандарти QAA тощо)</p> <p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені ЗВО. <p>Якщо освітня програма передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації зокрема.</p> <p>Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 фахових (спеціальних) компетентностей</p>

7 – Програмні результати навчання

Виділяються:

- програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки - 15-20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом.

- програмні результати навчання, визначені вищим навчальним закладом (як правило, не більше 5).

Програмні результати навчання формулюються в активній формі із урахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах.

Якщо вищий навчальний заклад вважає за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплому): Знання та розуміння, Застосування знань та розуміння, Формування суджень.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення

Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців.

Матеріально-технічне забезпечення

Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення

9 – Академічна мобільність

Національна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо.
Міжнародна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ К1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів тощо.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян.

2. Перелік компонент освітньо-професійної/наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП * (Подається у вигляді таблиці)

2.2. Структурно-логічна схема ОП - Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді графа.

* Згідно із Законом України “Про вищу освіту” студенти мають право на “вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу”.

Вищі навчальні заклади самостійно визначають механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін (описується відповідним Положенням). Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді студент вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення. Рекомендується використовувати як блочні форми вибору, так і повністю вільний вибір дисциплін студентами.

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.			
ОК 2.			
ОК 3.			
...			
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			
Вибіркові компоненти ОП *			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВБ 1.1.			
ВБ 1.2.			
ВБ 1.3.			
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
...			
Загальний обсяг вибірових компонент:			
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випусник на основі її успішного проходження.

Приклад:

Атестація випусників освітньої програми спеціальності № ____ "Назва" проводиться у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр з _____ за спеціалізацією _____

(назва спеціальності)

(назва

спеціалізації)

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ЗК 1			•	•				•
ЗК 2	•			•	•	•	•	•
ЗК 3	•	•				•		
...								
ФК 1	•		•		•		•	•
ФК 2	•	•		•	•	•	•	•
ФК 3	•	•		•	•	•	•	•

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами ОП

	ОК 1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ПРН 1	•	•	•	•	•	•	•	•
ПРН 2	•	•	•	•	•	•	•	•
...	•	•		•		•		•
ПРН k	•			•		•	•	•

Вибірковість в освітніх програмах

Закон України “Про вищу освіту”:

Стаття 62. Права осіб, які навчаються у закладах вищої освіти

1. Особи, які навчаються у закладах вищої освіти, мають право на:

.....

15) вибір **навчальних дисциплін** у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить **не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС**, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу;

Закон України “Про освіту”:

Освітні програми розробляються закладами освіти, науковими установами, іншими суб’єктами освітньої діяльності та затверджуються відповідно до цього Закону та спеціальних законів.

Освітні програми повинні передбачати освітні компоненти для **вільного вибору** здобувачів освіти.

Критерії оцінювання якості освітньої програми (НАЗЯВО)

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

...

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством.

Вибір частини навчальних дисциплін

1. Принципи вибору навчальних дисциплін, які закладені в ОП (чому і як)
2. Реалізація права на вибір (положення)
3. Реальність вибору (статистика)

1. Повністю вільний вибір.

Модель передбачає можливість вільного вибору студентами навчальних дисциплін (обмеження лише на рівень дисциплін, допускається певний відсоток вибору дисциплін із суміжних рівнів ВО) в межах передбаченого ЗВО 25% обсягу кредитів ОП.

Може бути реалізована в ОП типу LA (LiberalArts), які на сьогодні не передбачені законодавством, але до яких наближаються деякі ОП соціально-гуманітарного профілю.

Недолік при застосуванні в іншого типу ОП: вибрані студентом дисципліни можуть бути абсолютно не прив'язані до профілю підготовки (спеціальність), що ставить під сумнів якість отриманої кваліфікації, а також доцільність бюджетного фінансування такої програми.

2. Напів-вибіркові (semi-optional) дисципліни.

Вільний вибір дисциплін, але в межах достатньо широкого набору. Приклади: соціально-гуманітарний блок дисциплін, дисципліни підготовки із іноземних мов, дисципліни блоку загальних компетентностей і т.п.

У порівнянні із попередньою моделлю маємо кращу цілісність (профільність) освітньої програми та якість кваліфікації.

3. Вибір блоками.

Модель передбачає підготовку випускника, максимально готового до працевлаштування (мова йде в першу чергу про ОП бакалавра). Оскільки нові спеціальності в основному є достатньо широкими, то підготувати фахівця, готового до реальної роботи за усім спектром професій даної спеціальності, є нереально. Тому внутрішня профілізація є необхідною. Вона може бути реалізована поетапно (наприклад, для програм інженерної підготовки – на 3-4 курсах) шляхом формування профілізаційних блоків певного кредитного обсягу: більш широких на 3 курсі та більш спеціалізованих на 4-му.

При цьому в рамках кожного із блоків доцільно поєднувати як обов'язкові (в даному блоці), так і напів-вибіркові дисципліни.

4. Комбінація блоків і вільного вибору.

Враховуючи потребу виділити певну кількість кредитів ОП для особистісного розвитку студента та виконати вимоги ЗО, доцільно поряд із вибором профілізаційних блоків запропонувати певну кількість кредитів для повністю вільного вибору. Наприклад: 5% ОП – повністю вільний вибір, 20% і більше – вибір блоками.

5. Реалізація концепції «major-minor».

Дана модель є одним із варіантів реалізації принципу міждисциплінарності.

Усі 25% кредитного обсягну можуть бути використані для формування в межах даної ОП «підпрограми» профілізації, відмінної від основної спеціальності. В даній моделі студент вибирає minor-профіль (блок дисциплін обсягом принаймні 25% усієї ОП). При цьому в рамках блоку можуть бути як обов'язкові (в даному блоці), так і напів-вибіркові дисципліни

6. Концепція «вікно мобільності»

Дана концепція настійно рекомендується в Довіднику користувача ЄКТС для забезпечення міжнародної кредитної мобільності в рамках ЄПВО. Суть її полягає у виділенні певного семестру (наприклад 6-го чи 7-го в рамках 4-річної ОП), у якому УСІ дисципліни є повністю вибірковими або напів-вибірковими (на мою думку – більш логічно).

При цьому ОП рекомендується модуляризувати – зробити усі дисципліни однакового кредитного обсягу (наприклад, 5 кредитів ЄКТС)

7. Поєднання вищеозначених моделей.

Моделі реалізації вибірковості

Загальні висновки:

Абсолютним пріоритетом при виборі моделі повинні бути якість ОП та, відповідно, якість підготовки випускника, його готовність до професійної діяльності та активного суспільного життя.

В рамках проектування кожної окремої ОП необхідно проаналізувати і обґрунтувати вибір тієї чи іншої моделі реалізації права студентів на вибір компонент ОП.

Аж ніяк не можна нав'язувати ту чи іншу (а найгірше – єдину) модель як «рекомендовану», враховуючи різноманіття профілів підготовки (галузі, спеціальності, спеціалізації), університетських традицій та можливостей, вимог та рекомендацій професійних асоціацій та локальних ринків праці, досвіду та особливостей міжнародної освітянської співпраці (в першу чергу – програми подвійного дипломування) тощо.

HERE team webpage: <http://www.erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymka-reform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here.html>

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!